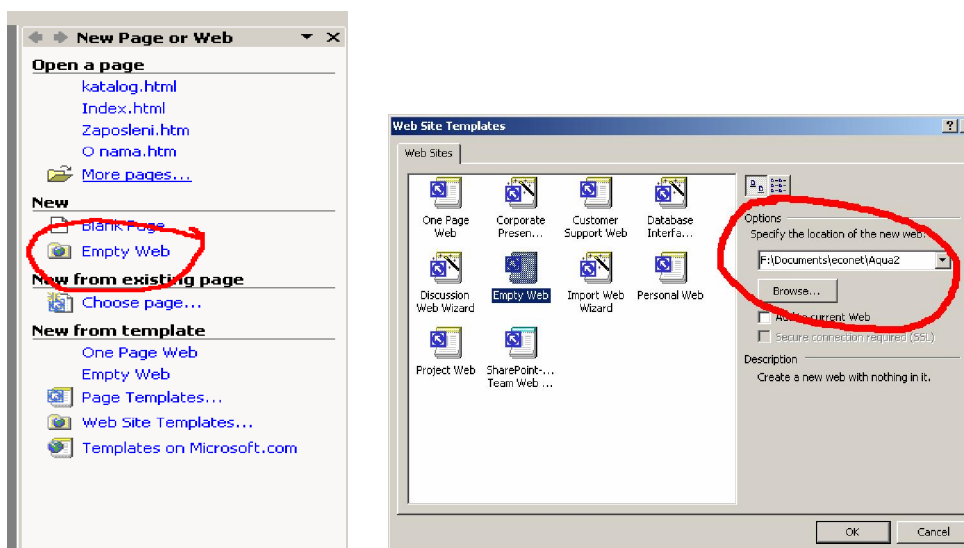

Izrada Internet prezentacije u *FrontPage* – u Kreiranje *Web Site-a*

Nakon obavljenih pripremnih radnji pristupa se izradi Internet prezentacije. Kako se to radi biće prikazano na primeru Internet prezentacije virtuelnog preduzeća Aqua. Prvo je potrebno kreirati zaseban folder u kojem će se nalaziti prezentacija. U programu *FrontPage* (u daljem tekstu FP) iz menija **File** izabrati **New** pa **Page or Web** čime se otvara **Task Pane** u kome biramo **Empty Web**.

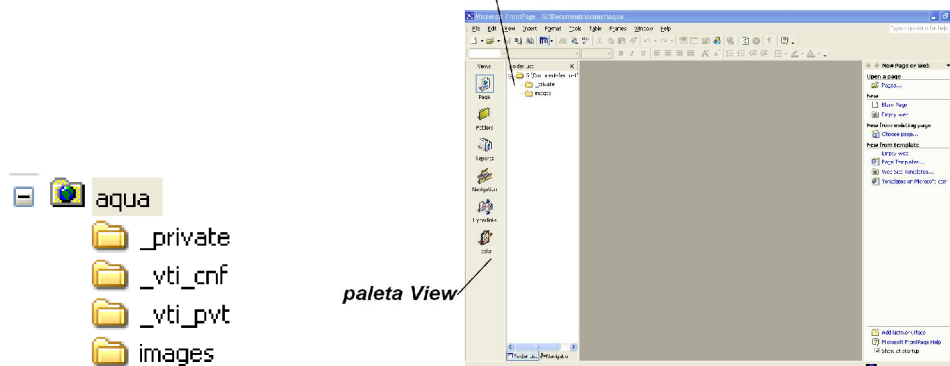
Time se otvara prozor za dijalog kao na slici, pa dugmetom **Browse** pronaći i izabrati pripremljeni folder.

Izborom pripremljenog foldera kreiramo Web sajt. Ikonica foldera se menja i ima izgled kao na slici. U folderu se kreira 4 nova podfoldera od kojih je nama veoma značajan folder „*images*“. To je folder u kojem ćemo čuvati sve slike koje se nalaze u prezentaciji.

Program FP nakon kreiranja Web sajta ima izgled kao na slici.

struktura *Web Site-a*

Paleta View služi da bi se izabrao način prikaza u najvećem delu prozora. Pored palete se nalazi polje u kojem je prikazana struktura Web sajta. Uključivanje/isključivanje prikaza ovog polja se vrši izborom opcije **Folder list** iz **View** menija. Ostale elemente

prozora ne objašnjavamo pod pretpostavkom da su svi ranije upoznati sa njima kroz Word i Excel.

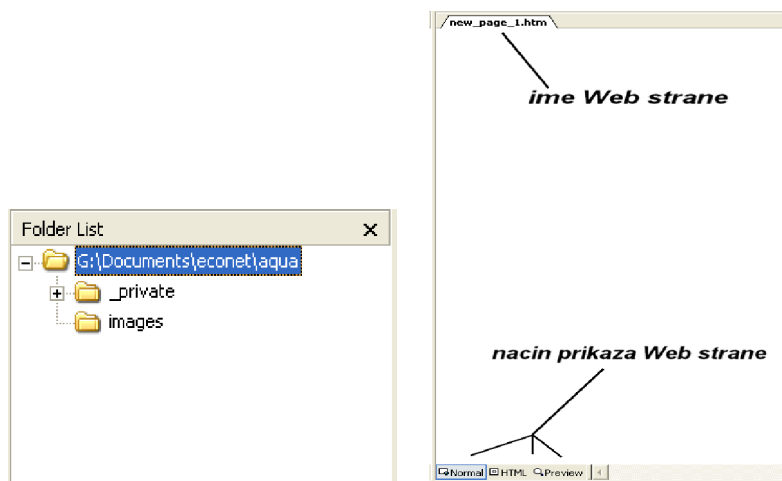
Kreiranje Web strane u okviru *Web Site-a*

U polju **Folder list** izabrati folder u kome se nalazi prezentacija.

Iz **Task Pane-a** izabrati **Blank Page**. Time se u najvećem polju pozora programa otvara nova Web strana. Na vrhu se nalazi jezičak u kojem je napisano ime Web strane. Klikom na jezičak se bira Web strana ukoliko ima više otvorenih strana.

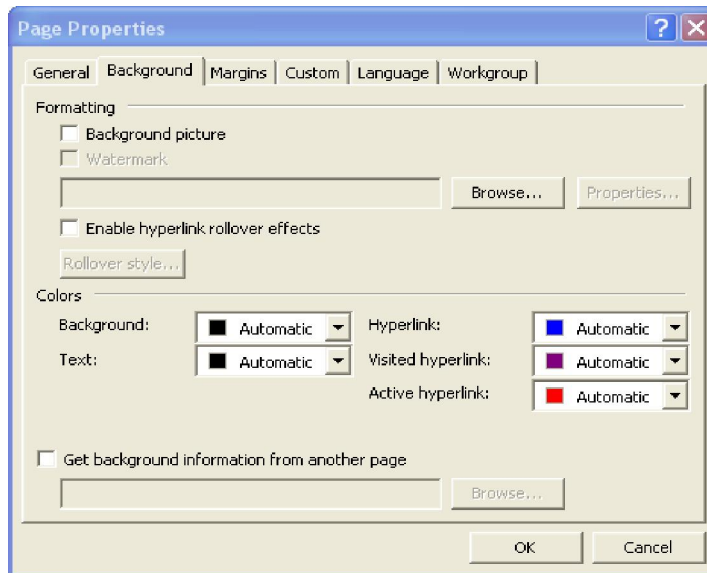
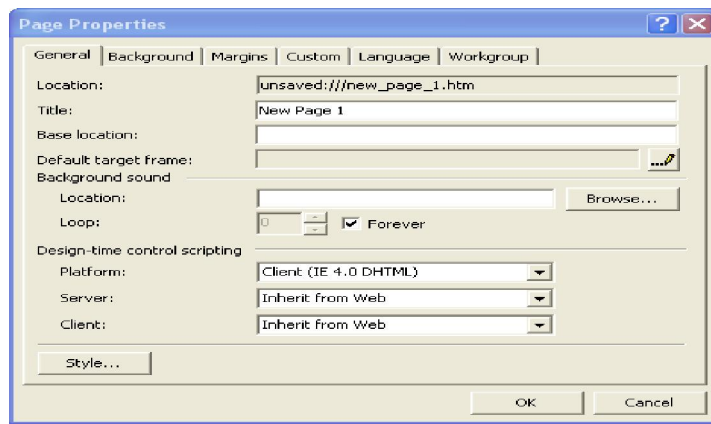
U dnu strane se nalazi 3 dugmeta kojima se bira način prikaza Web strane, a samim tim i način kreiranja Web strane:

- **Normal** je grafički način prikaza i kreiranja Web strane. To je način koji ćemo najčešće koristiti prilikom kreiranja Web site-a.
- **HTML** je način prikaza koji predstavlja kreiranje Web strane pomoću HTML koda.
- **Preview** koje služi da bi videli kako izgleda naša prezentacija.

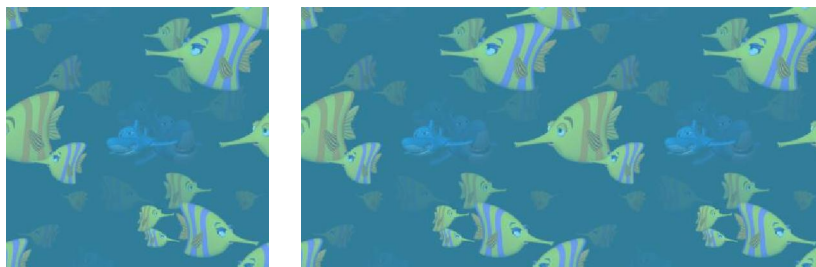

Generalna podešavanja Web strane se vrše u prozoru **Page Properties** koji se otvara izborom opcije **Properties** iz menija **File** ili iz kontekstnog menija dobijenim nad tom Web stranom. U ovom prozoru se nalazi nekoliko kartica:

General – kartica na kojoj se definiše naziv (**Title**). **Title** je naziv koji se ispisuje u naslovnoj liniji programa za pregled Internet sadržaja (*Web Browser*). Pored naziva **Title** svaka Web strana ima i naziv koji se dodeljuje prilikom snimanja na hard disk. Ta dva naziva mogu ali ne moraju biti ista.

Background – kartica na kojoj se podešavaju boje za pozadinu, tekst, linkove, otvorene linkove ili se bira slika za pozadinu Web strane. Ukoliko se izabere slika za pozadinu Web strane, treba imati u vidu da će se slika ponavljati dovoljan broj puta da prekrije celu stranu i po širini i po visini. Na Internetu postoji puno sličica kreiranih baš za pozadinu Web strana. Za njih je karakteristično da se prilikom spajanja sličice sa njenom kopijom idealno uklapaju i čine jednu celinu.

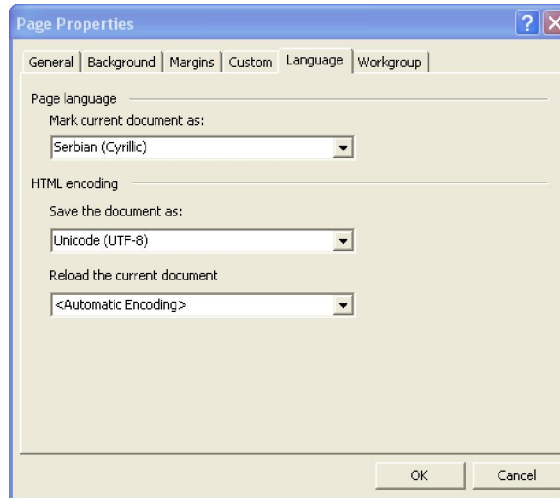

Ukoliko je izabrana slika, nije moguće postaviti boju za pozadinu Web strane. U suprotnom, izbor boje je proizvoljan, kao i izbor boja za tekst. Boje za linkove i za otvorene linkove su danas već standardizovane, tako da ih nije poželjno menjati kako ne bi posetioca doveli u nedoumicu. Link se uobičajeno boji plavom bojom, a otvoreni link (link prema Web stranici koja je već posećena) bordo.

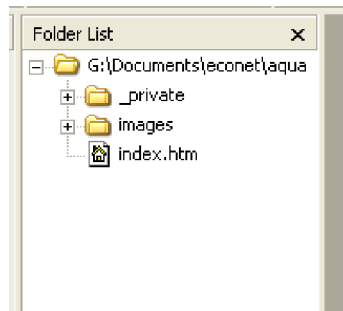
link

otvoreni link

Pored ove dve kartice još nam je zanimljiva kartica **Language**. Na njoj se definiše kojim je jezikom Web strana napisana i koji skup karaktera je upotrebljen. Informacija o upotrebljenom skupu karaktera se koristi u Browser-u prilikom prikazivanja web strane kako bi se ona ispravno prikazala. Preporuka je da se prilikom izrade izabere skup karaktera *Unicode (UTF-8)* ili *Central European (ISO 8859-2)* kako bi bila ispravno prikazana sva naša slova.

Kreiranu Web stranu je potrebno sačuvati. Početna strana prezentacije se mora sačuvati pod nazivom **index.html**, a ostalim stranama se mogu nazivi mogu proizvoljno davati. Sve Web strane koje se kreiraju čuvaju se u folderu koji je pripremljen i proglašen za Web Site.

Sadržaj kreirane Web stranice može biti tekst, slika, animacija, video, zvuk...

Tekst se ubacuje i formatira u Web stranici isto kao i u programu za obradu teksta *MS Word*.

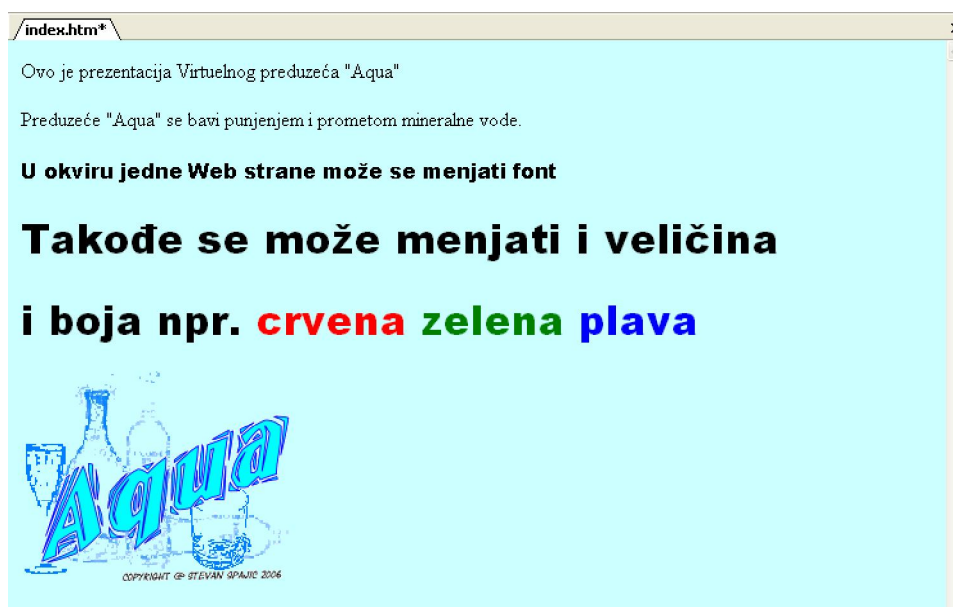

Prilikom formatiranja teksta treba koristiti neke od standardnih fontova, jer se na računar posetioca Web prezentacije prosleđuje zasebno tekst a zasebno informacije o formatiranju. Ovako izgleda HTML kod poslednjeg reda na prethodnoj slici.

```
<font face="Arial Black" size="6">i boja npr. <font color="#FF0000">crvena</font>  
<font color="#008000">zelena</font> <font color="#0000FF">plava</font></font></p>
```

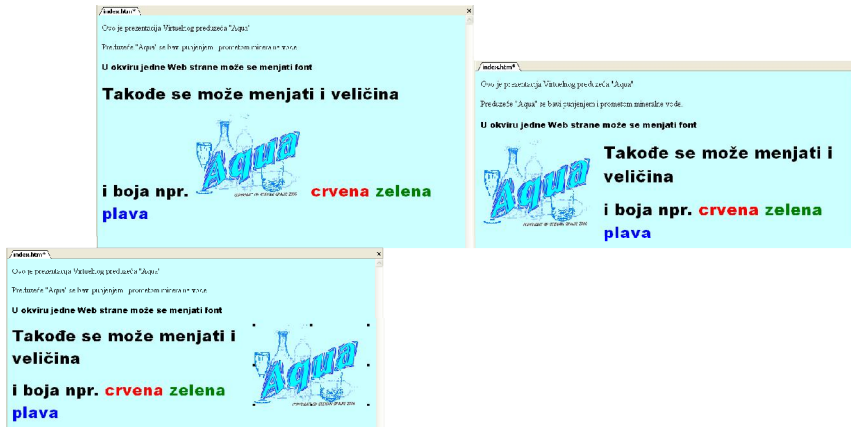
Ukoliko posetilac Web prezentacije nema font koji ste vi koristili prilikom izrade web stranice, njegov *browser* će tekst prikazati nekim drugim fontom što može značajno da promeni izgled vaše prezentacije.

Ubacivanje slike na Web stranu se vrši na identičan način kao i ubacivanje slika u *MS Word*-u. Mora se voditi računa prilikom objavljivanja Web prezentacije da se svaka slika koja je korišćena takođe prebaci na server. Da bi olakšali rad, sve slike treba stavljati u podfolder **Images** u folderu u kome je Web prezentacija. Druga stvar o kojoj se mora voditi računa kada su slike u pitanju je njihova veličina. *FrontPage* dozvoljava promenu veličine slike prevlačenjem, ali se time smanjuje odnosno povećava samo prikaz slike na Web stranici a ne i njena fizička veličina. Povećanje slike na ovaj način će dovesti do pada kvaliteta slike dok će smanjivanjem slike na ovaj način kvalitet ostati zadovoljavajući ali će vreme potrebno za učitavanje Web stranice biti znatno duže nego što bi bilo da je slika stvarno smanjena. Priprema slika se može vršiti u bilo kom programu za obradu slika.

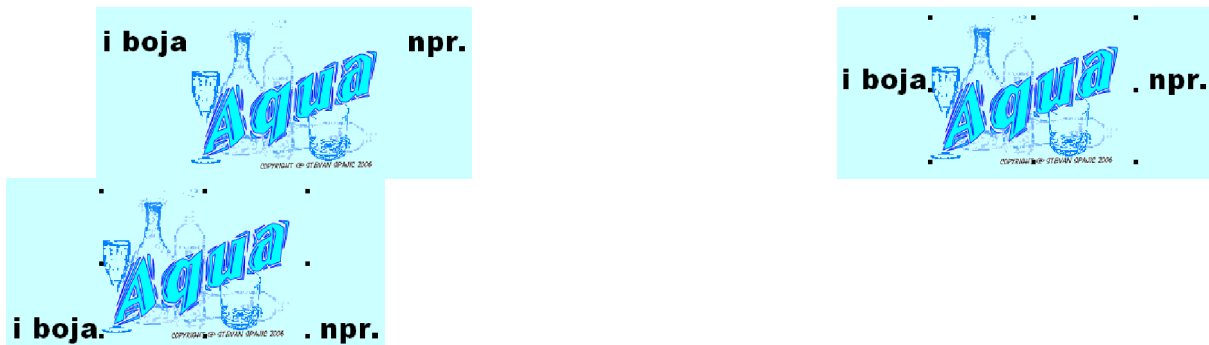
Ubacivanje slike

Formatiranje slika u *FrontPage* se malo razlikuje od *MS Word*a zbog specifičnosti HTML jezika. Moguće je podešavati odnos slike i teksta po horizontali na tri načina: slika u liniji sa tekstom, slika levo i slika desno.

Podešavanje odnosa slike i teksta po horizontali

Takođe je moguće podešavati odnos slike i teksta po vertikali na osam načina od kojih neki izgledaju veoma slično: Top, Texttop, Middle, Absmiddle, Center, Baseline, Bottom i Absbottom.

Podešavanje odnosa slike i teksta po vertikali

Veoma korisna opcija za formatiranje slika je rastojanje između slike i teksta (Horizontal spacing i Vertical spacing) koja dodaje određeni broj piksela iznad i ispod slike odnosno levo i desno od slike.

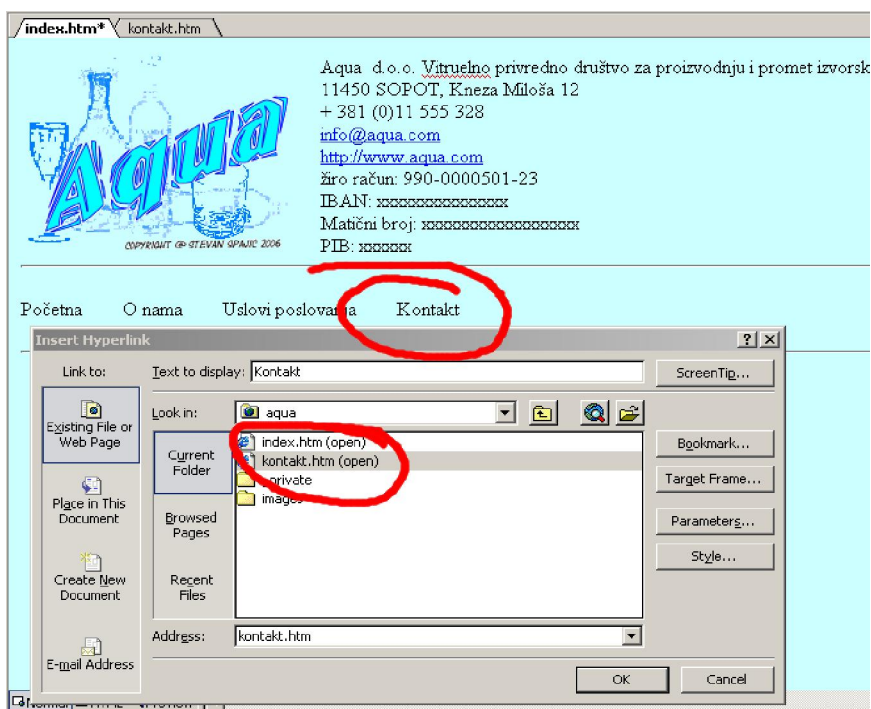

Rastojanje slike od teksta

Kreiranje hiperlinkova

Hiperlinkovi su tekst ili slika iza kojih se krije URL adresa. Da bi objasnili kreiranje hiperlinkova, napravili smo još jednu Web stranu u okviru prezentacije pod nazivom **kontakt**. Sa početne Web strane **index.html** ćemo napraviti link prema Web strani **kontakt.html** i obrnuto - čime ćemo zadovoljiti pravilo da se omogući lako kretanje kroz Web prezentaciju. Da bi kreirali hiperlink potrebno je uneti tekst ili sliku koji će predstavljati vezu prema nekoj drugoj strani.

Na slici se vidi tekst **Kontakt** kojem smo pridružili hiperlink. Potrebno je označiti uneti tekst i iz menija **Insert** izabrati **Hyperlink**. Iz dijaloškog prozora se bira strana prema kojoj će biti kreiran hiperlink.

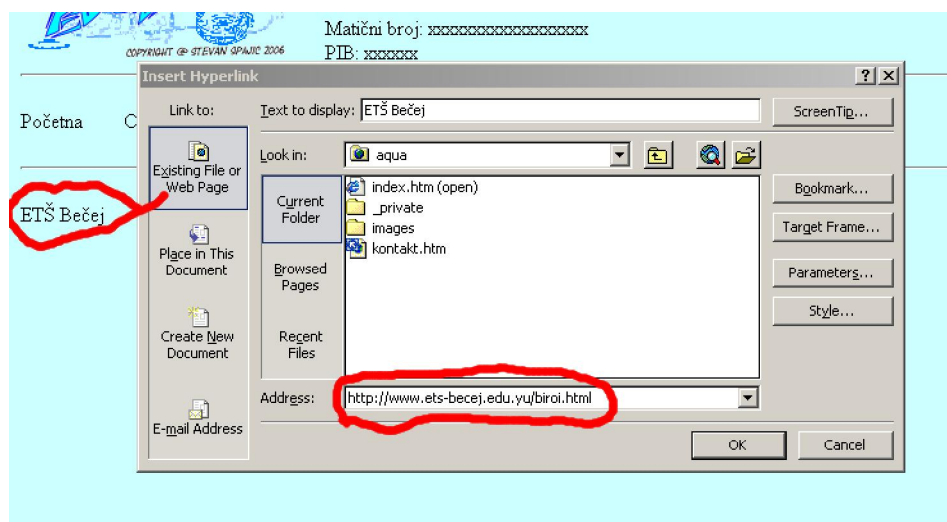
Kreiranje linkova

Hiperlink može da se kreira tako da otvara:

- Web stranu u okviru iste Web prezentacije
- Web stranu iz neke druge prezentacije
- Određeno mesto (sidro ili Bookmark) na istoj ili nekoj drugoj Web strani

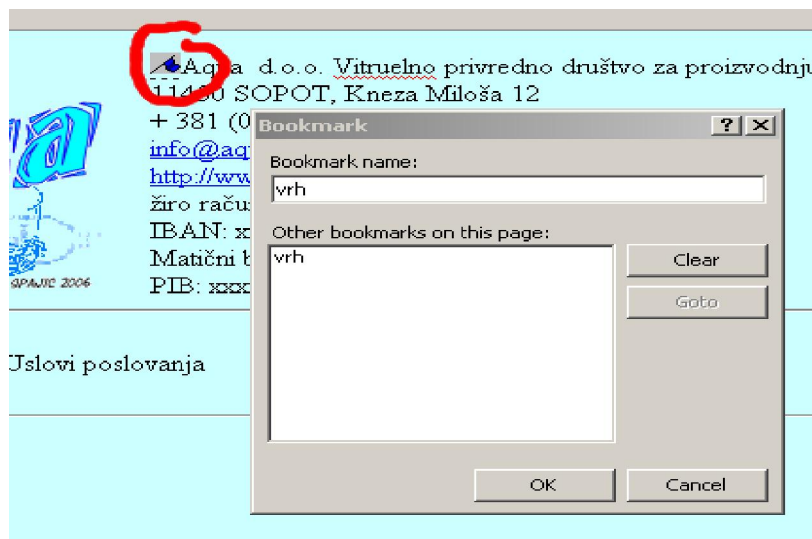
Da bi se otvorila Web strana u okviru iste Web prezentacije dovoljno je izabrati stranu u dijaloškom prozoru na način kako je prethodno opisano.

Za Web stranu iz druge Web prezentacije potrebno je upisati apsolutnu adresu odnosno ceo URL. Primer celog URL-a je **http://www.ets-becej.edu.yu/biroi.html**

Kreiranje linka sa apsolutnom adresom

Hiperlinkovi koji postavljaju otvorenu stranu na određenom mestu se najčešće sreću kod dugačkih strana kako bi se izbeglo skrolovanje stranice pa se klikom na link preskoči na željeni deo strane ili na primer na vrh. Da bi mogli kreirati ovakav hiperlink potrebno je prethodno definisati koja su to mesta na koja želimo da se otvorena Web strana postavi. Ta mesta se nazivaju **sidra (Bookmark)**. Definisanje sidra se vrši tako što se pozicionira kursor na željeno mesto pa se iz **Insert** menija izabere **Bookmarks**. U otvorenom dijaloškom prozoru se u polju **Bookmark name** upisuje naziv sidra. Na mestu gde je postavljeno sidro pojavljuje se zastavica.

Kreiranje sidra

Kreiranje hiperlinka koji otvara stranicu na mestu sidra se vrši tako što se označi tekst i iz menija **Insert** izabere **Hyperlink**. U dijaloškom prozoru se izabere dugme **Bookmarks** čime se otvara novi dijaloški prozor iz kojeg se bira neko od definisanih sidra. Ukoliko se želi otvoriti neka druga Web strana na određenom mestu, potrebno je prvo izabrati željenu stranu pa tek onda listu sidra. Ako na izabranoj Web strani nema definisanih sidra, program neće otvoriti listu.

Kreiranje slikovnih hiperlinkova se vrši na identičan način kao i kreiranje tekstualnih linkova, s tom razlikom što se umesto označavanja teksta izabere slika.

Danas postoji sve više korisnika koji koristi širokopojasni pristup Internetu, što je uzrokovalo kreiranje Web strana sa puno grafičkih elemenata i sa puno animacija i dinamičkih elemenata. Poštujući pravila o kreiranju Web strana koja su navedena ranije i trenutno stanje u Srbiji što se tiče korišćenja Interneta, trebalo bi izbegavati kreiranje takvih Web strana. Međutim, kako je cilj da naša Web prezentacija posećena, ubacićemo po koju sliku i po koji dinamički element.

Kreiranje dinamičkih elemenata

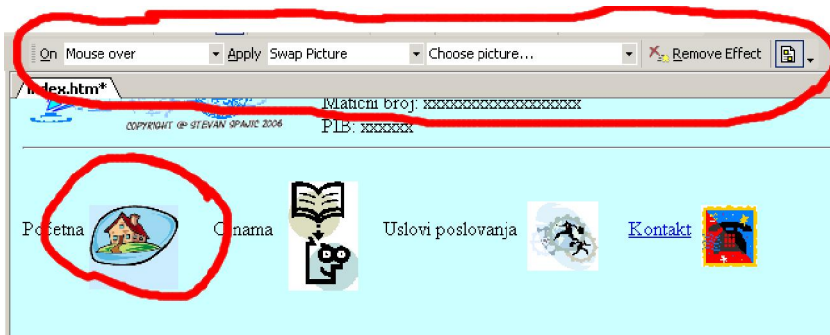
Dinamički elementi su delovi teksta ili slike koji reaguju na akcije koje posetilac Web prezentacije vrši prilikom posete. Najčešće korišćeni dinamički element je zamena slike prilikom prelaza mišem preko nje. Takvi elementi se sreću kod menija ili kod hiperlinkova kako bi dodatno ukazali posetiocu da je moguće klikom na takav element otvoriti neku drugu stranu.

Da bi napravili dinamički element zamenjujuće slike potrebno je imati dve slike. Prva slika je ona koja se uvek vidi a druga je ona koja se pojavi kad posetilac pređe mišem preko nje.

Elementi za dinamičko dugme

Prvo se na poziciju ubacuje slika koja se uvek vidi. Označi se slika i izabere **Dinamic HTML Effects** iz menija **Format**. Time se otvara Toolbar kao na slici.

Kreiranje dinamičkog dugmeta

U polju **On** izabere se jedna od akcija posetioca sajta, u polju **Apply** se bira efekat koji će se dogoditi, a u polju desno od polja **Apply** se definišu detalji efekta. Kod kreiranja zamenljive slike potrebno je izabrati u polju **On** – **Mouse over**, u polju **Apply** – **Swap picture** i otvaranjem polja **Choose pictures** izabere se druga slika.

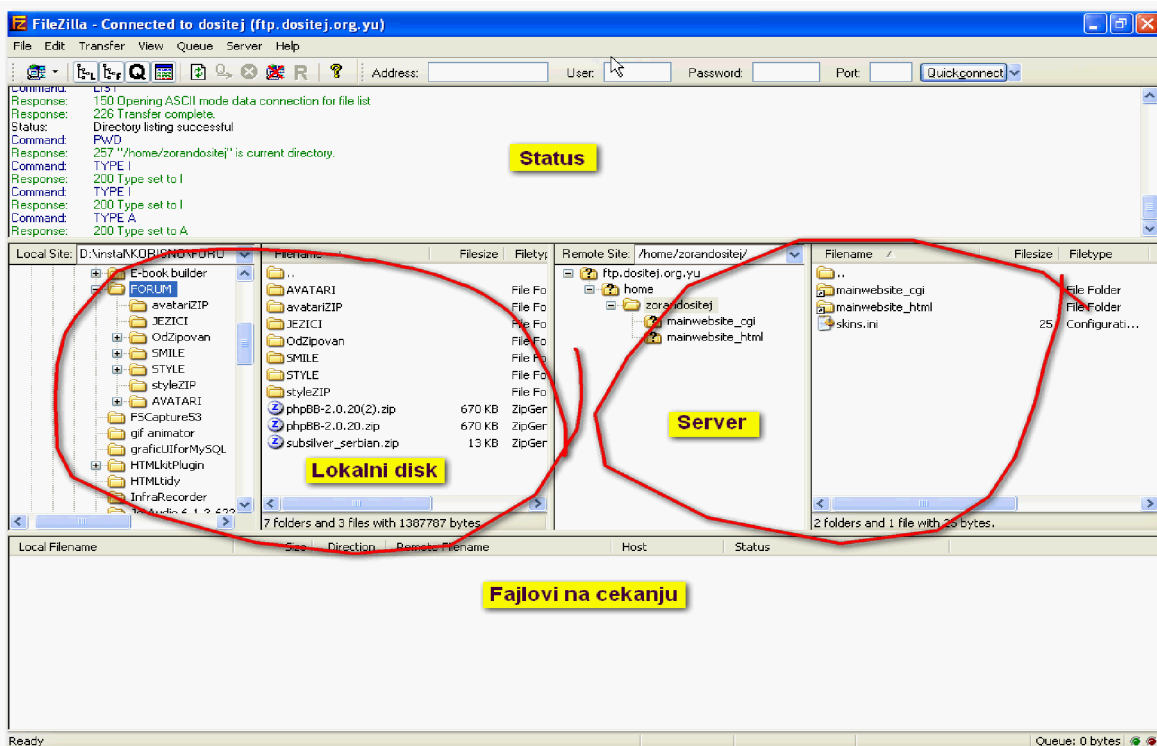
1. Objavljivanje Web sajta

Tokom kreiranja Web sajta sve Web strane i sve slike koje se nalaze u Web sajtu se čuvaju na lokalnom disku. Nakon završenog kreiranja Web prezentaciju treba „podići“ na Internet, onosno treba kopiju kreiranog Web sajta postaviti na server. Kako prilikom kreiranja Web sajta treba voditi računa o mnogim različitim stvarima, veoma se lako može potkrasti greška. Pre objavljivanja Web sajta treba izvršiti proveru. Provera se može vršiti na razne načine a jedan od njih je dat kroz Check listu u nastavku.

Tabela: Check lista za proveru Web sajta

DA LI SADRŽI SVE POTREBNE INFORMACIJE?	
Podaci za kontakt: naziv, adresa, telefon, fax, e-mail, radno vreme, kontakt osobe	
Podaci o proizvodima ili uslugama: proizvodi, usluge, cene, opšti uslovi poslovanja, narudžbenica	
Ideja vodilja preduzeća (načela, vrednosti, vizije, ophođenje...)	
Poslovni uspeh u prethodnom periodu	
Organizacija preduzeća, struktura, tim (eventualno slike zaposlenih)	
Spisak referenci (kupci, klijenti)	
Aktuelne informacije, novosti o Virtuelnom preduzeću	
Istorijat Virtuelnog preduzeća	
Logo	
Autor i copyright	
DA LI JE SAJT PRIVLAČAN	
Dizajn je upadljiv	
Jasan je kontrast između grafike, teksta i pozadine	
Razmak između redova je dovoljno velik	
Redovi su dovoljno kratki da bi se mogli lako čitati	
Informacije se mogu pročitati bez pomeranja slike	
Tekst je dobro struktuiran	
Slova su čitka	
Grafike i fotografije ostavljaju utisak dobrog tehničkog kvaliteta	
DA LI JE SAJT HOMOGEN	
Logo je na svim stranicama postavljen na isto mesto	
Klikom na logo se može vratiti na početnu stranu	
Navigacioni elementi se na svim stranicama nalaze na istom mestu	
Može se prepoznati na kojoj se stranici nalazite	
Stranice su grafički dizajnirane na isti način	
DA LI SAJT NUDI NAVIGACIONU SIGURNOST	
Navigaciono područje je uvek dostupno i pregledno	
Može se „skinuti“ softver neophodan za pregledavanje ili postoji link koji upućuje na stranicu sa koje se to može uraditi	
Postoje tekstovi objašnjenja tj. funkcija za pomoć	
Navigacioni elementi objašnjavaju sve sami po sebi	
Linkovi su prepoznatljivi, npr. tako što su podvučeni	
Linkovi koji su već pozivani su u drugoj boji	
Linkove je lako pogoditi mišem	
Pokazuje se za koje je čitače (browser) optimizovano	
Svi linkovi rade	

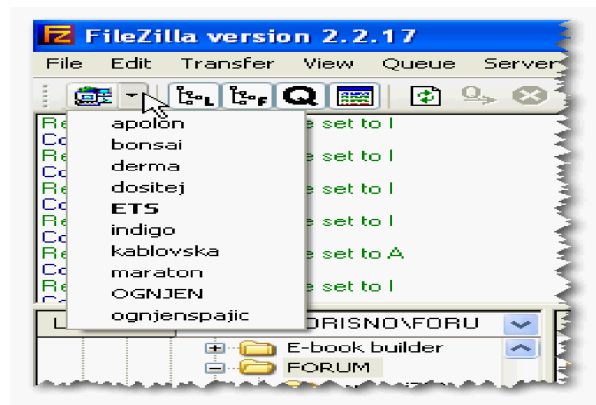
Ukoliko je na sve stavke iz Check liste pozitivno odgovoreno, može se pristupiti “podizanju” Web sajta. Program *FrontPage* ima alatku za “podizanje”. Pored ovakvih alatki u okviru programa za izradu Web prezentacija postoje programi koji su namenjeni isključivo za operaciju objavljivanja Web prezentacija na Internetu. Korišćenjem takvih programa se omogućava bolja kontrola nad prenosom fajlova sa lokalnog računara na server. Jedan od takvih programa je i *FileZilla* koji se nalazi na pratećem disku. Program nije potrebno instalirati već je dovoljno samo ga prekopirati na hard disk. Na slici je prikazan izgled programa *FileZilla*.

FileZilla

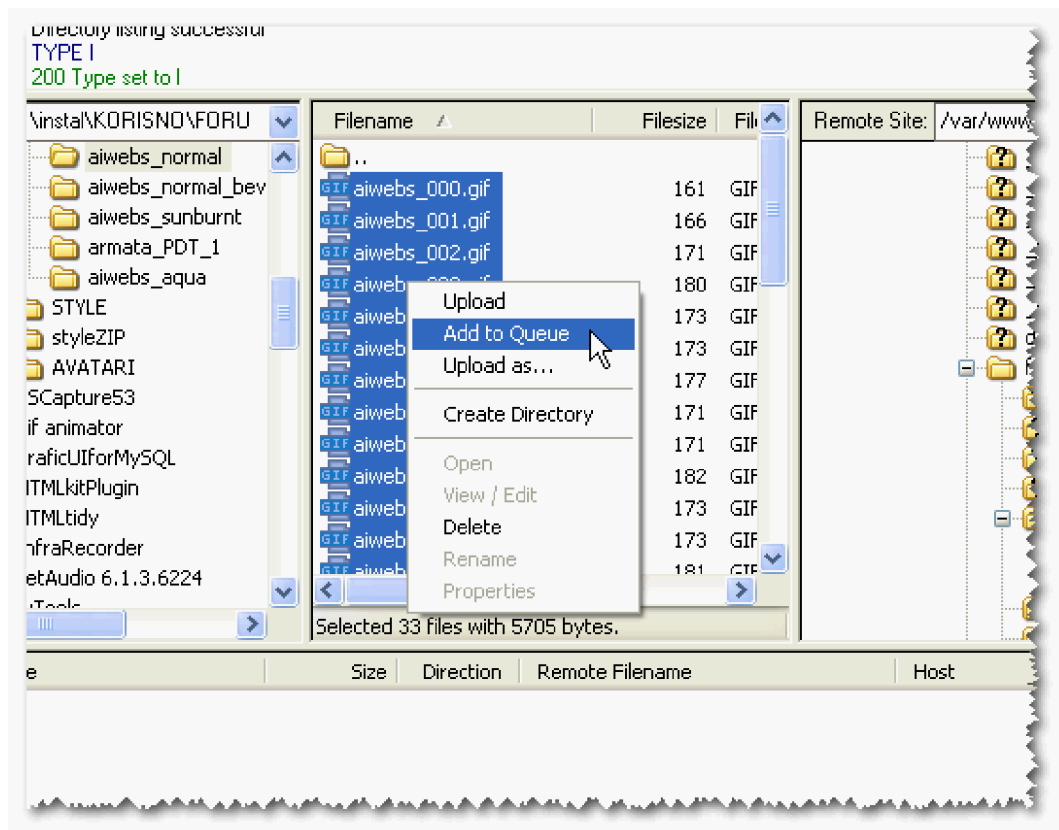
Prozor programa je podeljen na dva dela za rad (Lokalni disk i Server) i dva dela za kontrolu toka prebacivanja (Status i Fajlovi na čekanju). Definisane korisničkog naloga u programu *FileZilla* se vrši prema uputstvima davaoca usluge *Hostinga*. Preporuka je da taj deo urade učenici na *Informatici* ili da to uradi *Sistem* ili *Network Administrator* ukoliko postoji u školi.

Uspostavljanje konekcije sa serverom se vrši izborom servera iz liste (ukoliko ih ima više). Nakon uspostavljanja konekcije u delu pozora u kojem se prikazuje sadržaj diska na serveru koji je do tad bio prazan biće prikazan sadržaj.

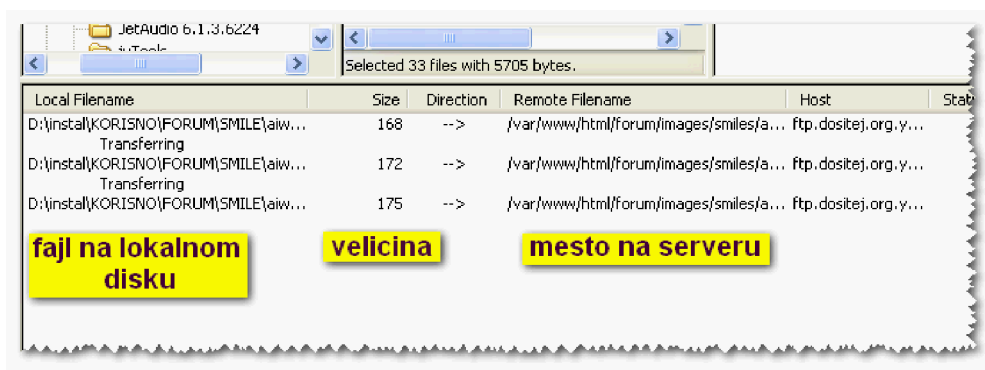
Uspostavljanje konekcije

U delu koji prikazuje sadržaj lokalnog diska pronaći i prikazati sve fajlove koje je potrebno prekopirati na server. U delu koji prikazuje sadržaj diska na serveru pronaći folder u koji treba postaviti kopiju fajlova sa lokalnog diska. Fajlove koje treba kopirati označiti i desnim klikom otvoriti kontekstni meni iz kojeg treba izabrati **Add to Queue**.

Prebacivanje fajlova na čekanje

Time se fajlovi koje je potrebno kopirati prebacuju u polje za čekanje. Ukoliko treba „podići“ fajlove koji se raspoređuju u različite već postojeće foldere (npr. kod ažuriranja Web sajta) potrebno je za svaki folder zasebno uraditi pronalaženje i označavanje fajlova na lokalnom disku i označavanje foldera u koji će biti smešteni na disku servera nakon čega će se izabrati **Add to Queue**. Operaciju ponoviti za svaki folder u koji se smeštaju fajlovi.

Fajlovi na čekanju

Kada se pripreme fajlovi koji će se kopirati i mesto na koje će se kopirati iz menija **Queue** izabrati **Proces Queue** ili iz linije alatki izabrati dugme sa strelicom i slovom **Q**. Ovim se započinje prenos fajlova sa lokalnog diska na server.

Kod ažuriranja Web sajta se obično postojeća Web strana prepravi i ponovo kopira na server. Ako fajl (Web strana) već postoji na serveru, program će ponuditi nekoliko akcija:

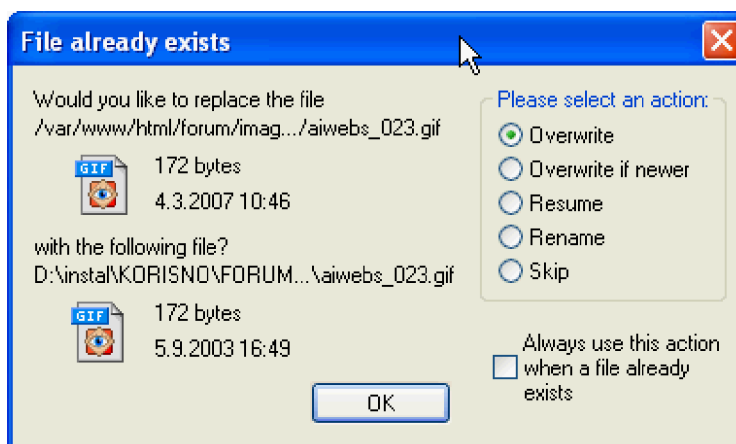
Overwrite – program će zameniti postojeći fajl novim

Overwrite if newer – program će uporediti datume kreiranja fajlova i zameniti postojeći fajl novim

Resume – program će ponovo proveriti poklapanje imena

Rename – program će dozvoliti promenu imena novom fajlu pre nego što ga kopira na server

Skip – program će odustati od prebacivanja fajla na server

Prepisivanje postojećih fajlova

Na istom prozoru postoji polje **Always use this action when a file already exists** kojim se pamti izabrana akcija. Ukoliko se prilikom prvog ažuriranja izabere i zapamti akcija za svaki fajl, ažuriranje se može vršiti i tako što se ponovo kompletan sadržaj Web sajta označi i „podigne“ a program će prekopirati samo one fajlove za koje je takva akcija zapamćena.